

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Stjernebilledernes Symbolik.

En poetisk Anskuelse

af

B. S. Ingemann.

Udgivet som

Judbydelsesskrift

til Examen Artium og den offentlige Skole-Eramen ved Sorø Academie

i Juli 1840.

Kjøbenhavn.

Erykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

J u d l e d n i n g.

Den her meddeelte Fremstilling af en Stjernebilled = Symbolismus vil maafer
henregnes til det Slags esoteriske Tankephantasier, der ligesaalidt heelt kunne forde Plads
i Poesiens som i Videnskabens Verden. For de Læsere, den desvagtet maatte tiltale, være
det mig tilladt fra et Standpunkt, der mere nærmer sig Undersøgelsens, at ledsgage Anskuel-
sen med en foreløbig Antydelse af dens objective Element.

Bed at betragte Stjernehimlen, selv uden fagmæssig Indvielse i Astrognosien,
blot med et almindeligt Kjendskab til de besynderlige Omrids og Billeder, hvormed man fra
de ældste Tider ligesom har villt fastholde i enkelte Grupper den uendelige Mangfoldighed
af Universets Sole og Verdenssystemer, maa vel den Tanke nærmest paatrænge sig den
combinerende Phantasie, om der dog ingen Idee = Genhed og sammenhængende Betydning
skulde være at finde i dette Billedhav. Hine store Grottesker ere dog nu eengang henstillede
paa den høieste Grottehøveling i Verden, som uudslettelige Hieroglypher, hvormed Menne-
fæslægtens Genius gjennem de forskellige Folkeslægter fra Chaldæernes og Phoeniciernes
Dage i lunefuld Ubevidsthed har phantaseret over de ophoiede Universglimt. Vel soimler
Tanken ved det Chaotiske i denne Billedlabyrinth, men vil dog nødig opgive Forestillingen
om en mulig Uriadnetraad.

Overalt, hvor den menneskelige Aand har efterladt sig Mindesmærker og de forgangne Tiders Phantasie har henstillet Billeder for Efterslægten, ere vi berettigede til at sege en Idee, der med større eller mindre Klarhed har streebt at udtales sig, selv gjennem en lang Række af Generationer, og saadanne Slægt-Værker eller successive Udtryk af Menneskeslægtens Aand gjennem de forskellige Tider ere i høieste Grad universelle. Herom vidne de Gamles billede Theogonier og Kosmogonier. De, der i Menneskeslægtens Barndoms-værker funne sine Spirene til dens Manddomsbedrifter og Fornuftalderens Aandsudvikling, studse dog ofte ved Tankeglimt i slige Mindesmærker, som robe en tidlig ligesom Divinationens Forudsikten af hvad der først i den modnere Tænkningens Tidsalder fremtraadte klart for Erkendelsen. Man vil endog i slige Glimt have seet Lysfunkter af hin "medfodte Videnskab", hin Menneskeandens umiddelbare Viden og inderlige Forbindelse med Naturen og dens Herre, hvori den med en siden tabt Klarhed engang har asspeilet Universets og Tilværelsenes Grundpiller.

Maae vi end tilstaae, at de fleste Stjernebilleder skyldte en allerede fordunklet Aandens Barndom, Nomadens Hyrdeliv og Hedningfolkenes Myther, deres Oprindelse; gjennem dette Liv og disse Myther glimter der dog endnu et høiere Livs Grundtanke. Hvor jordiske Paladser og hedenske Templer smykkedes med Billeder, vare de sjælden betydningsløse. Selv hvad den Vanvittige afbildede paa Muren og Loftet i sit Fængsel var ofte underlig gjennemlyst af Mindeglimt fra Aandens og Ideernes Verden. Skulde da kun det største af alle Phantasien Tempeskuppel-Billeder — skulde Himmelhælvningens Stjernebilleder aldrig være eller blive os Andet, end vilkaarlig henkastede, tilfældige og betydningsløse Tegn, der kun hvert for sig har tjent til Beimørke paa Jordklodens Oceaner og i det ydre Menneskelivs Ørkener, med lunefuld Betegnelse af en Grille, et barnagtigt Indfald, et fabelagtigt Sagn, eller senere en Videnskabsmands Compliment til sig selv, sin Videnskab eller sin Mæcen, uden at nogen Sammenhæng eller Ideeforbindelse deri var tænklig? Dette Spørgsmaal maa den isolerede Forstand visinet bortvisse som phantastisk; men Poeten aviser det ikke; den streber at bevare det, selv med Fare for derved at træde ud af sin egentlige Sphære.

Kun lidet tilfredsstilles den poetiske Betragter af Stjernebillederne ved den almindelige Forklaring af Dyrefredsns Oprindelse med Hensyn paa den Narstid, hvori Chaldaernes Øvæg sit Unger, deres Sommertid, Jagttid, Regntid og Fisker tid, skjendt herimod Intet kan være at indvende fra den blot critiske og empiriske Forskers Standpunkt. Det interesserer os ligesaalidet ved hine Stjernebilleder at tænke paa Nilens Oversvømmelser eller paa Egypternes Agerdyrkning og Høst; langt betydningsfuldere glimte Dyrefredsns Verdner for Skandinaven med Ideen om Gudeboligerne, hvori tillige Tidens og Menneskelivets Udviklingsgang symbolisk afspeiler sig i det oldnordiske Mythedigt Grimnersmaa*)). Dog dette Symbol slutter sig ikke i Billedformen til de gamle chaldaiske og ægyptiske Billeder, der nu dog eengang staae som urokkelige Hieroglypher for Himmelbetragtningen. Uden Hensyn paa hvad der saavel ved disse som ved alle de andre Stjernebilleder kun betegner det ydre Menneskelivs lavere Forestillinger, søger det poetiske Øie den i disse Billeders Forening skjulte Totalidee, hvorigjenem Universets og Menneskaandens indre Liv aabenbarer sig. Vende vi os til de ældste videnskabelige Stjernebetragtere, finde vi de ældste Stjernebilleder betegnede og anvendte som astronomiske Hjelpemidler; men om den største Hieroglyph-Skrifts Betydning, som et eneste, en heel Idee udtalende, Malerie paa Verdens store Tempelhvælvning, derom vilde man forgjøves soge Oplysning hos Thales og Hipparch, hos Ptolomæus og Pythagoras og alle de reent videnskabelige Stjernebetragtere i Oldtiden. En ganske anden Sternebetydning, end den, vi her attræae, finde vi hos Orientens Magier og Middelalderens Astrologer; her gaaer al Forestilling om en Totalidee tilgrunde i Fatalismens øde Hav og i en smaalig Beregning af sideriske Indflydelses; her forvandles det ophoede Universbillede til en blind Skjæbnes Tavlbrikker, til en Lykkespils-Massine for en enkelt Planets Individer. Spørge vi de nyere Tiders Stjernekyndige hvad de have meent med de Billeder, hvormed de have forøget det gamle Himmelmaletie, saa tale de om den Erbodighed, de have villet vise for Videnskab, Konst og Oplysning; men paa en forbindende Idee have de

---

*) See Finn Magnusens sindrige Forklaring derover i hans Eddalære og Oversættelse af den ældre Edda.

ligesaaledt med Bevidsthed tænkt som deres videnkabelige Forgjengere. Hvad der eengang har faaet Plads paa dette saakaldte Tilfældighedens brogede Malerie har man imidlertid for Videnskabens Skyld været nødt til at beholde. Enhver vilkaarlig Forandring deri f. E. ved at indsætte Helgene eller historiske Helte istedetfor de phantastiske Dyrebilleder og mytiske Figurer, har man med Følelse forkastet; saalenge menneskelige Ære ville følge Stjernernes Gang og menneskelige Læber bænke dem, maaske de samme uforandrede Billeder vise sig og de samme Navne gientages for alle Slægter — og deri kunde man vel ønske at see og høre Meer, end hvad de chinesiske Lærde noies med i deres phantasieøse Linier og Punkter.

Enkelte Videnskabsmænd have dog forsøgt at udfinde et Slags historisk Betydning i Stjernebillederne, og en saadan findes der unegtelig, selv om man ikke vil fordybe sig i etymologiske Hypotheser eller i fjernt opsgorte Hentydninger til noget enkelt Phoenomeen i det patriarchalske eller heroiske Menneskeliv. Forsaavidt enhver Tid har characteriseret sig selv ved forgudende at oploste Billederne af hvad den agtede Høiest og Guddommeligst til Stjernerne, forsaavidt er intet Stjernebillede uden culturhistorisk Betydning for Jordkloden, og de kunne alle indtræde i Totalbilledet af Menneskeaandens Straaben gjennem Fornuft, Phantasie, Billie, Følelse og Forstand mod det samme uendelige Maal. Men hvad der saaledes jordhistorisk kunde characterisere de forskellige Tidsaanders Indlingsforestillinger, med sandsynligt Hensyn til de mærkelige Revolutioner i Naturen og Menneskelivet, som have foranrettet og bestemt Jordens Skikkelse, dette maatte tillige, for at hævde sin ophoiede Plads paa Universets store Tavle, kunne forklare sig universsymbolist til en Himmelsskrift om hvad der aandelig gjelder for alle Tider og alle Verdner.

Den højere symboliske Bestuelse af Stjernebillederne vilde dog vistnok neddrages i allegorisk Smaalighed, hvis man deri vilde oplose de store Billedgrupper i litter enkelte Forstandsbegreber eller med systematisk Neagtighed betegne ethvert Billedes bestemte Bildegrebsomfang under Totalideen. Mange blot allegoriske Figurer og culturhistoriske Sindsbilder finde vi fornemmelig i de nyere Tiders Bidrag til Verdenssymbolen f. Gr. i Sextanten, det brandenborgske Scepter, Linealen, Pendul-Uhret, den chemiske Ovn, Billedhugger-Værstedet, Malerstaffeliet, Sokompasset, Teleskopet, Mikroskopet, Luftpompen, Bogtrykker-

pressen og Electriseermaskinen, hvilke dog næsten alle, uagtet deres mekaniske Form, som Emblemer paa den nyere Tids Oplysning, Konst og videnstabelige Stræben, staar paa deres Plads. Men kun de ældste verdensberømte Stjernebilleder, der skyde Chaldeær og Babylonier, Egypter og Phoenicier deres Oprindelse og som af Græker og Araber ere supplerede og uddannede, udgjøre de reent mythiske Hovedgrupper i det store Stjernebilled-Malerie. De senere tilsatte Billeder ere deels mindre og ubetydeligere, deels udsprungne af Forstandstidens Selvbevidshed og den empiriske Videnskabs Vurdering af sit eget Værd, uden hin mythisk=poetiske Følesse eller hin Anelse af en universel Verdensidee, som med ubevidst Genialitet ligger skjult i alle Mindesmærker fra Menneskeslægtens drommerige og prophetiske=anende Barndom.

En dybsindig Videnskabbsmand, der i Stjernebillederne har søgt en verdenshistorisk Betydning med Hensyn til de store indre og ydre Omvæltninger paa Jordkloden, har betragtet et af de største Stjernebilleder, Ophiochus eller Serpentarius (Slangeholderen), som et urgammelt Symbol paa den orientalske Idee om Naturens og Aardeverdenens Behersker, der falder sammen med Ideen om Verdens og Menneskeslægtens prophetiske anede og forventede Besrier, med specielt Hensyn til den store Verdensomvæltning ved den almindelige Vandflod, hvorved hin store Naturbehersker tenktes virksom og frelsende, som standsende Verdensslangen, der her betegner Vandfloden (analog med Midgardsormen i den nordiske Mythe) og nedtrædende Skorpionen, ved hvis Hjerte (Antares) Solen skal have staact ved hin Naturomvæltning *). Dette ene, men vigtige, privat meddeleste Vink har, paa en forresten forskellig Vei og uden Hensyn paa Jordnaturens ydre Omvæltninger, ledet nærværende Fremstiller paa Sporet til en cosmisk Stjernebilled-Symbolisme, der stedse med større Heldhed og Klarhed er traadt frem for Anskuelsen i al den Vilkaarlighed og Forvirring, hvormed Stjernebillederne synes henkastede blandt hverandre. Den derved grebne Combinationstraad kan naturligvis forsaavidt kaldes vilkaarlig, som den er fremsprungen ved en individuel og subjectiv Beskuelse af det eengang Givne og for alle Tider Bestaaende; dog hvis det maatte

---

*) Den 17de Dag i anden Maaned efter Efteraars Jævndøgn.

vise sig, at den saaledes grebne Symbolik ikke er søgt eller konstig indspeculeret, men tværtimod med en vis Tankens og Følelsens Nødwendighed ligesom paatrænger sig den frie poetiske Beskuer, hvis Symbolet desuden i sin Heelhed og uden allegorisk Smaalighed betegner en Idee, hvis Kunstuelliggjørelse ei kan være Universets Willedsal uværdig, idet den omfatter Hovedmaalet for alle Verdners Jid og Stræben gjennem Endeligheden, saa synes Symbolets Universalitet og objective Virkelighed derved ogsaa — idet mindste poetisk antagelig. Et opmærksomt Blik paa Himmelgloben eller et Stjernekaart vil strax sætte Enhver, som det interesserer, ind deri. For ikke forud at neddrage Beskuelsen i Reflexionens Sphære vil den nærmere Udvikling af Symbolets Enkeltheder vel bedst finde sin Plads efter Digtet.

Stjernebilled - Symbolet.

G t D i g t.

Paa Jordens Bold i Universets Hav
Jeg saae alt Liv omkistes og henfare,
Og Aanden svimled paa al Fastheds Grav.

Jeg opad seer mod fjerne Verdners Skare;
Selv Stjernehoeren ruller hen i Sky
Med Billæggaader uden Tanker klare.

Fra hvad der vokser vil min Sjæl bortflyve;
En Stjerne veed jeg dog staer fast og rolig.
Til sikre Verdenspol mit Blit vil thye.

Nordstjerne! var du med den Plan fortrolig,
Som aanded Genhed i chaotisk Alt
Og Fasthed i Omskiftelsernes Bolig?

Skal du staee fast, naar alle Verdnere faldt?
Du lyser rolig som det skjulte Øie,
Der alle Sandskorn og hvert Haar har talt.

Med dig jeg vil udstire i det Høie,
Bil læse Universets Billedskrift
Og dens adsprede Ziffer sammenføie.

Hist A landen skrev med Sole sin Bedrift;
Hist Verdens Phantasus blandt Stjerner farer
Og titter gjennem Gaadeslørets Rift.

Jeg seer den Verdensdigtnings Billedskarer,
Som Tidens Genius i Drøm opfandt:
Et Tankehav i store Syn sig klarer.

Ideens dybe Urvæld skjult oprandt
Med Nattens Klodevrimmel for Nomaden,
Naar han sit Jordliv til sin Himmel bandt.

Fra Bjerg, fra golde Ørk, fra Volgesluden
Han malede driftig hvad han ei forstod
Paa Kuplen over Verdens-Colonnaden.

Ideens Glimt ei Nattens Son forlod
Om A landens Tid og Maalet over Stjerner,
Mens selv han vaded gjennem Sand og Blod.

Hver Tidsfrugt gjemmer skjulte Sandhedskærner;
Bist Evighedens store Tankestrom
Gik lenlig gjennem alle Slægters Hjerner.

Og see! hvert Tegn paa Himmellets Som
Hieroglyphisk staer for alle Tider
Med Minder om den største Sandheds Drom.

* * *

Svo saae ei Kampen, Universet strider?
Nordpolens Statte ruger Dragen paa;
Urslangen sig mod Mælkeveien vrider.

Til Jordens Sol vil Verdens Hydra naae.
Mod Massens blinde Magt i Himmelrummet
Skal Aandens Son til evig Kamp opstaae.

Hver Slægt, som leved, har en Rest fornummet
Om Kampen, som ei Verden kæmper ud
Før Elementers Livsrost er forstummet.

Dog evig, som Nødvendighedens Bud,
Gif Tanken om den store Friheds Seier
Fra Slægt til Slægt med den tilslørte Gud.

Get Idroetsmaal kun Jord og Himmel eier;
Kun een er Sandhedskæmpernes Bedrift;
Før een Centralssol kun hver Sol sig neier.

Dybt glimter gjennem Stjerneslørets Nist
 Get Liv i Arabeskens Gaadevrimmel
 Med Pyramidesprogets Løndomsskrift.

* * *

Med klarest Glands paa Mælkeveiens Strimmel
 I Threns og Orions Kamp opgik
 Alverdens-Livets Strid paa Tankens Himmel.

Syvstjernen skjæller ved hin Kampthyrs Nif;
 Hyaders Solklands luer i dens Vand
 Og Aldebarans Ildhav i dens Blif.

Af Skyen over Himmelstrømmens Vand
 Mod Tankens Son Kampdyret stormer frem,
 Vil Morgenrødens Heros overmande.

Men gjenfødt Helt fra Underverdnens Hjem *)
 Med Hilmens Edelstene i sit Bælte
 Har Dybets store Løndomsskat i Gjem.

*) Orion, der af de gamle Græker skal være betragtet som Universets Centralbillede, hvorom hele Legemverdenen dreier sig.

Forgiveves Skolder mod hans Bryst sig vœlte:
Med Sole paa hver Skulder, mægtig, stor,
Han overstraaler Firmamentets Helte.

Med Trostabsstjernen *) i sit Hæltespør
Bebuder han dog kun den Magt, som kommer
Med større Daad for Himmel og for Jord.

Selv synker han i Dybets Grav hver Sommer;
Men over ham Capella funklar klar
Med Straaleblifket mod Alverdens Dommer.

* * *

Pa Tidens Spørgsmaal har huun Stjerne Svar:

Mod Øst den tindrer, naar mit Die stirrer
Paa Gaaden, Jordens Aand til Himlen bar:

Hjæl Lænken evig mellem Stjerner klirrer,
Som bandt Andromeda til Fjeldet fast.
I Moderojet Taarehavet dirrer.

Der sidder hun **) med sine Verdners Last,
Nedtrykt paa Sorgens Stol til alle Tider,
Og spørger om ei Stjernelænken bræst.

*) Sirius (i canis maior).

**) Andromedas Moder Cassiopeia.

Den brister ei. — Fergjæves Hælen *) strider,
 Som Firmamentets Gangergrif betvang
 Og med Gorgonens Rædselskjold fremstrider.

Om i hans Sværd end tusind Stjerner sang,
 Selv Universets Digtningshelt ei ene
 Kan løse Verdenshjælens dybe Trang.

Han blusser for det Himmelhøie, Nene;
 Men i Medusas Rædselsblit han saae
 Den Gru, som kan Alverdens Sjæl forstene.

— — Af! Verdens Liv kan ei sig selv forstaae:
 Blind med Gorgonen Skjæbnephantasiens
 Greb Skjoldet, hvori Livets Dødsbraad laae.

Gen Dissonants i Allivs = Melodien
 Fornam hver Sjæl, som lytted til dens Klang,
 Selv smelstet hen i Sphære = Harmonien.

Gen er Naturens Længsel, een dens Trang:
 Dybt gjennem Universet trænger Sukket,
 Som Dybets Endom Himmelens Sjæl astvang.

Det Gjenlyd fandt i Nattergaleklukket,
 Naar Stjernelyren funkled over Jord,
 Og Swanens Kors i Himmeldybet dukked.

---

*) Perseus, der som Stjernebillede alene betegner Kampens men ikke Seirens Mement.

Med Lyren flyer Begeistrings Grif i Nord,
 Hvor Dragen over Solvei=Polen truer
 Og giftig sig om Nordan's Stjerner snoer.

Stolt Herkulsfoden Dragens Hoved luer;
 Mat hvisler Snogens Væt i Kæmpens Haand,
 Og tryg hos Kraften Nordan's Krone luer;

 Dog — Kæmpen styrter uden himmelst Vaand;
 I Faldet ydmyg forst Herales vender
 Sin Isse mod den største Kraftens Aand.

* * *

Gen Krafters Herre Kun Alverden Hænder;
 Hans Billed har ei Stjernehimlen glemt:
 Sig Verdensslangen krymper i hans Hænder *).

Kun ham til Priis blev Stjernelyren stemt;
 For ham Kun kæmpe Universets Helte;
 Til ham er Verdens Polers Kroner gjemt.

*) See det store Stjernebillede Ophiochus, Slangetvingeren eller Slangeholderen (Serpentarius), det Orion modsatte Centralbillede paa Verdenægatoren.

Hver Klode vil sig til hans God henvælte;
 Han opreist staaer imellem Pol og Pol
 Med Mælkeveiens Stjerner i sit Bælte.

Urslangen boier Ryggen til hans Stol;
 Men fjernt paa Skorpionen hviler Foden,
 Hvor under ham henhvivler Jordens Sol.

Og see! hans Hjerte selv, som Himmelroden,
 I alle Sphærers Middellinie staaer,
 Som Middelfolen i Alverdenskloden *).

I Kæfters Kamp til Kæfterne forgaaer
 Om ham sig store Himmelidtning dreier:
 I Slangens Twinger Verdenspulsen slaaer.

Hos ham den Vægtfaal staaer, som Sole veier;
 Selv vaabenloß i den uhyre Strid,
 Han Gaadeordet veed om evig Seier.

Han bærer med Langmodighedens Tid
 Den Slangers Slange, som hans Haand vel kner,
 Men, som dog aldrig skal forgaae i Tid.

Livskampens Maal og hvad der mægtigst truer
 Med Undergang paa Endeligheds Hav,
 Det himmelhart i evig No han skuier.

*) En modsat højere Naturs Orden end Orion.

Og Seirens Conraad, han Alverden gav
 Igjennem faldne Verdens-Herkuls Øre,
 Oploftet Stenen fra Naturens Grav.

Det Gaadeord skal alle Sole høre
 Og after hvifte til Planeters Sjæl,
 At Livet kan i store Alt sig røre.

— Flyv, Himmelørn! lyt fro, Delphin, og dvael
 Ved Hippogriffens Gusen mod den Høie!
 Stands Pilen, Nattens Skytte, ved hans Hæl!

Fjernt skimted Ørknens Son med Tankens Øje
 Blandt Stjernetaager uden jordisk Navn
 Den Helt, som kunde Verdensormen bøie.

Steenbuffen folger ham med dunkle Savn;
 Vandmanden sine Stjerners Strom udgyder
 Og vil paa Sole svomme til hans Favn.

Sin Lænke Himmelhybets Øst ei bryder;
 Dog lønlig stræber Verden til sit Meed,
 Selv om den aldrig veed hvad det betyder.

Frem Slangens Twinger seer, hvor Maal han veed;
 Fra Øst mod Vest han Seiren seer imode
 Igjennem Tidens Kamp for Evighed.

Fred seer han, hvor Arcturus Straaler glede,
 Hvor lys jomfruelig Seraph han seer
 Med Hostens Ax i Verdens Aftenrøde.

Hvad alle Himle vidner om, det seer:
 Dybt under Skorpionens tvungne Sphære
 Dens sjunkne Ulter reiser sig ei meer.

Hvor Sydens Kloder Himmelkorset øre,
 Hvor Phoenix stiger af sin Flammegrab,
 Maa himmelsf Argo nye Verdner bære.

Dets Master flyve hoit paa Stjerners Hav.
 Foroven vogte Himlens Løver rolig
 Paa Herredømmet, Magtens Land dem gav.

Og med de største Krefters Lov fortrolig,
 Selv Nordens vilde Bjørn paa evig Vei
 Nedstiger aldrig fra sin høie Bolig.

Med Himlens store Ja paa Dybets Nei
 Seer Landen frem mod Lysets Dvillingrige;
 Selv Krebsens skjæve Solgang skuffer ei.

Hver Sol kun synker for igjen at stige;
 Dag kommer paa Alverdens største Nat;
 Fra Solen seet! Planeters Gang er lige.

For evig skules ei den Livets Skat,
 Som Verdens Argonauter efterhige.
 For Dybets Streben blev der Grændser sat;
 Men evig, som Ideen, staar dens Rige.

* * *

Forstod jeg Stjernehøvdingens Symbol?
 Gaaer Verdenssjælens sjulte Tankekjæde
 Igennem Sphærers Blink fra Pol til Pol?

Er overalt Ideens Glimt tilstede,
 Selv i de Omrids, Anelsen kun drog
 I Dæmring mellem Sol og Sol hernede?

Mon ei Naturens Vægt hvert Sandskorn vog?
 Skrev Tiden Runer ei blandt Fjeldets Rister
 Og i hvert Storhedsværk, den sonderslog?

Er der Fornuft kun i vort Jord = Grans Skrifter,
 Men ei i Bogen, vi blandt Sole saae?
 Betegner den ei Univers = Bedriffter?

En Daad skal ei med Skabningen forgaae;
 Et Ord, hver Verden veed, som ei udslettes;
 Kun det kan alle Stjerner pege paa.

Hun Aanders Aands Vedrift, som ei forgjettes,
 Selv om ei Jord og Himmel meer var til,
 Maa sjult i alle Verdnars Krands indflettes.

Stav, læs, hvert jordisk Øie! som du vil
 Paa Himmelbilledskriften i Naturen!
 Den er dog intet tomt Indbildningsspil.

Men Du, hvis Bink uddrog af Tankefuren
 Det Lysglimt, der henfoer med Sjælens Gands
 Til Tempelkuplen over Verdensmuren!

Til Dig jeg rækker Tankejædens Krands;
 Med Dig jeg staver Stjerneskriften gjerne:
 Du viner selv i alle Soles Glands
 Kun Den, som mægtig bærer Sol og Stjerne.

Stjernebilled - Symbolets Hovedpunkter.

- I. Dæmoniske Figurer. Kampen.
- II. Orions - Gruppen.
- III. Persens - Gruppen.
- IV. Hercules - Gruppen.
- V. Ophiochus - Constellationen.

I.

Dæmoniske Figurer. Kampen.

Slangenaturens tredobbelts gjentagne Billede i den nordlige Drage, den store Middelsphærens Verdensslange og den sydlige Himmelkugles Hydra fremstiller, efter den urgammle Grundforestilling hos Jordens ældste Nationer, det meest fremtrædende Symbol paa det Dæmoniske i Silværelsen, der ligesom fra alle Sider omspænder og knuger Universet, medens det dog tillige indeslutter den dunkle gaadefulde Betingelse for Livsrorelsen og Kampen for det Uendelige i Endeligheden, hvorfor maaske ogsaa den kuede Verdensslange tilsyneladende bæres, medens den holdes af sin Betvinger (Ophiochus). Nærmest til Dragens, Slangens og Hydraens dæmoniske fiendtlige Billeder er ikke Skorpionens store Billedet i Dyrekredsen under Slangetvingerens God, samt Billedet af den halvdyriske Menneskenatur i Skytten (Sagittarius) der med sin Piil sigter mod den store Ophiochus's God og mærkelig erindrer om Hodurbilledet i den nordiske Mythe. Ulven, Centauren, Cerberus og det omstyrte Alster slutte sig ligeledes til Skorpionens Sphære *).

Hvorhen vi see paa det store Verdensbillede mode vi kæmpende Væsner, og Ideen om Universets store Kamp paatrænger sig os, idet tillige Haabet om en Huldendelsens og Befrielsens Seier glimter os imode, naar vi allerede i det Fjerne fikinite den store aandelige (materiel vaabenlose) Hærfører blandt de Kæmpende. Medens Bestridelsen af den dæmoniske

---

*) Paa det her vedsoede Stieler'sse Himmelkaart sees kun Antyderne af den sydlige Himmelosphæres Stjernebilleder forsaavidt de komme tilsyn over vor Horizont.

Natur næsten ene er overladt hin Universbilledets høiere Centralfigur, Ophiochus, fremtræder Verdensaandens Kamp mod den stærke Naturmagt og vel mod Nødvendigheden selv (som Asernes Kamp mod Jettemagten og selv mod Nornebestemmelserne i den oldnordiske Verdensanskuelse) i tre store Grupper, hvoraf hver for sig, efter nærværende Ansuelse, betegner en Hovedretning af Verdensaandens Udvikling gennem Endeligheden. De tre Hovedfigurer i disse Grupper ere Orion, Perseus og Hercules.

II.

Orions - Gruppen.

Ørend Ophiochus fremtræder paa vor Himmelssphære med Lys og Sommervarme til de dunkle og kolde Regioner, opstiger prægtigt i det modsatte Midtpunkt af Verdens Middellinie den herlige Orion for os i Vinternatten og høver sin Stridskolle mod den mægtig fremstyrrende Tyr. Orion er ledsgaget af de tvende Hunde, Trostabens Symboler, med Sirius (i canis maior), den største, meest glimrende Førsterne, i Spidsen. Orion er vel ikke det allerstørste men for Jordbeboernes Øje det prægtigste Heltebillede blandt Stjernekæmperne og er derfor, som Legemverdnens Centralbillede, langt mere kendt og beundret, end Universbilledets Hovedfigur selv, "den større end den Største," som først opstiger, naar Orion ligesom opgiver Kampen og daler. Orion indtager saaledes omrent samme Plads blandt Stjerneheroerne som Odin, ledsgaget af Thor, indtager blandt Aserne i den oldnordiske Symbolik. En tilsvarende aandelig Magt finde vi lettelig i den af Verdensbetragteren først beundrede Lysverden, den evige Aands Manifestation i Verdenbornusten, der som Havets Son opstiger af Dybet *), Morgenrødens gjenfodte udødelige Elske. Efter Mythen var den skjonne Orion, som bekjendt, Neptuns Son, og blev elsket af Aurora, men derfor misundt af de olympiske Guder; dog selv forfulgt af Apollo og rammet af Dianas Pil i Forblindelsens Nat, skal han, saalænge Verden staar, hver Vinter opstige af Havet, som

---

*) Odin var saaledes ogsaa en Son af Oceanet (Bestla).

den prægtigste Stjernheros, og hæve sin Kolle mod Himmelhyren, der fremstyrter af Stjerne
over Gridanus, ledsgæt af det frugtelige Havuhyre, Hvalfisken (Cetus). I Tyrens store
Villede fremtræder vel fornemmelig hin Naturnodvendighedens Magt, Verdensaanden maa be-
kæmpe som Tilværelsens truende (dog ikke demoniske) Forstyrre. (Ell denne Classe af Sym-
boles slutter sig alle de kæmpende Dyrefiskelser samt Havuhyrerne, Cetus og Fisken, hvorimod
de ikke kæmpende skjænt megtige Dyrefiskelser, de twende Lovers og begge Bjørnenes rolig
ordnede Række fra Nordpolen til Solbanen tydelig assondre sig baade fra de demoniske og
fra de tilsyneladende fiendtlige Villede; de staar, bevogtede af den fredelige Bootes, som
den af Verdens=Intelligenten gjennemtrængte og beherskede Kæmpenatur, der selv tjener og
bevogter Universheroerne). Tyrens megtige Skikkelse kunde man sammenligne med Surtur-
billedet *) i den nordiske Mythe, der med Naturnodvendighedens Kraft, som den høieste
Magts Organ, truer den endelige Tilværelse og selv Verdensaandens største Repræsentant i
Tiden med Undergang. I Orions=Gruppen affspeiler sig saaledes den endelige Naturs In-
telligent, den i Endeligheden hilstede Verdensaand i den med Verden vedvarende Kamp ikke
blot mod Blindhedens Magter og Materiens vilde Kræfter, men selv ubevidst mod den højere
Natur, der gjennem den lavere truer det endelige Univers med Oplosning. Orions Forfol-
gelse i Mythen af den med ham i Endelighed vildfarende Sanggud, som han ved sin stolte
Indtrængelse i Gudernes Slægtskab har fornermet, saavel som hans Fal af den forblindede
skjænt elskende Matsværmerindes Piil, hvis Endymiens=Drømme og uklare Phantasieverden
han i besindig Kjærlighed til den lyse Morgenrodes Gudinde har foragtet — disse mytiske
Trekk antyde ikke umørkeligt det tilsyneladende Hjælpskab mellem Ejendom og Folke, mellem
Fornuft og Phantasie, mellem Hoved og Hjerte, mellem Philosophie og Poesie — en Strid,
som tilhører den uharmoniske Gjæringstids lavere Standpunkt, og hvorf heller intet Spor
bliver tilbage i Heltens gjenfodte Skikkelse blandt Stjernerne. At denne store herlige Kæmpe,
Verdensaandens, Tids=Intelligentens, den middelbare Universfornufts Symbol, den mest

*) Idens Elementaraand, af nogle Mythologer vistnok urigtig antaget for et Villede paa den
høieste Magt selv, som hvis Nedskab i Verdensoplosningen dette Villede kun fremtræder.

glimrende aandelige Helt i Endeligheden, hvorom hele Legemverden troedes at dreie sig, dog ikke fremtræder i Stjernebilled-Symbolet som Fuldendelsens og Befrielsens evige Seierherre, men stedse kæmpende eller blot truende synker tilbage i det Dyb, hvorfra han er opstegne (ligesom Odin og alle Åserne i den oldnordiske Symbolik) synes aldeles i sin Orden. Den kosmiske Poesies Helt deler heri hans Skjæbne.

III.

Persens - Gruppen.

Høje vi Blifket over den synkende Orion, glimter den skønne Capella os først imode, hün klare Åserne af første Størrelse, som aldrig gaaer heelt ned over vor Synskreds; den blinker betydningsfuld i Biddet eller Gedden paa Aurigas Skulder og ligesom peger paa den opstegne Ophiuchus mod Øst, medens vort Pie endnu dvæler mod Vest over Orions Grav paa det store Mythebillede om Perseus og den fængslede Andromeda. I Mythens jordiske Skikkelse bliver den til Fjeldet lønede Andromeda, der trues af Havuhyret (her den nordlige Fjell i Dyrekredsen) lykkelig befriet af Perseus, der med Gorgenens Slanghaarshoved paa sit Skjold bestiger den flyvende Pegasus og iles over Bjerg og Hav til den fængslede Skjønhed, medens hendes kronede Farøldre Cepheus og Cassiopeia dvæle haabloft forgende ved Fjeldet; hist verler, som i Jordlivet, hastig Sorgen som Glæden; men idet hün store Mythebillede hævedes til Firmamentet, blev Tangenstabets, Forventningens og den befride Stræbens Moment det med Universet bestaaende. Den lønede Prinsesse blandt Åsnerne bliver os saaledes den bundne Verdenskjønhed selv, hvis Befrielse er Alandens eller den evige Tornufts Opgave gjennem Phantasien. Men selv Verdens-Poetens Perseus paa Universets store Pegasus kan aldrig alene fuldende Befrielsens Værk, idet han selv med den hele Natur ligesom maa forstene af Gru for Medusahovedet i hans eget Skjold. Han er selv indviklet i Tilsværelsens store Gaade; han har begeistret voet sig til Nattens Grændse og grebet ind i dens dybeste Hemmelighed. Han har selv sat Livsgaadens inderste sorte Grundhørne til sit Skjoldmærke; men derfra udspringer hün dybe Rædsel, der efter denne

Anstuelse lammer og standser ham selv blandt de uroffelige Fjærtjerner. Slangeløkkernes Hvislen om Medusas blege Kind hvilte om Silværelsens Samfund med Dæmonuhyret, der omspænder og knuger Universet. Braga kan heller ikke i den oldnordiske Mythe overdeve Rædselsangen om Odins Fostbroderskab med Loke i Tids Fodsels.

I Firmamentets Perseus saae Grekerne alt hin Son af Zeus, der fremkaldte Phantasien Gangergrif af Gorgonens Blod og selv for den olympiske Minerva i genial Begeistring havde grebet Wiisdomsægidens Skoldmærke; han var dem Mytthehelten, som tvang den i det ydre Liv fastgroede Atlas til forstenet at bære Verdensbyrden, medens han selv sloi fri over Hav og Olymp paa den nyfodte Pegasus med Livets gyldne Væbler i sin Haand. At han i sin kosmiske Betydning i Stjernesymbolet betegner den store evige Poesie, der gaaer igjennem Naturen og alle dens Verdner, dette synes ligesaa antageligt, som det er upaaativleligt, at enhver dybere Poesie til alle Tider maa følge Perseus = Veien i sin Straaben. Hvo var Digter eller Konstner og stræbte ikke at befrie den i Endeligheden fangne Himmelssjønhed ved Grobringen af Livets gyldne Væbler og selv ved Vandringen til Nattens Grændse og Sjælens dybeste Afgrund, hvor Hippogriffen tragisk udspringer af Gorgonens Blod og Forsørdelessens Medusahaar omhvirvler os paa Himmelslugten over Afgrunden!

Under hin store Stjernegruppe, hvor Cassiopeia bestandig sidder sorgende foroven og Andromeda = Lænken synes os evig som dens Verdner, hvor Perseus endnu staaer uroffelig med sit hævede Gorgon = Skjold, og Havuhyret truer bestandig lige noer — under hin mythiske Hieroglyph for alle Tiders Hensirren paa den største Livsgaade, synes — fra det her valgte Standpunkt — Menneskeaanden i anelsesfuld Længsel efter Befrielsen at minde sig selv om den dybe uoploste Dissonants, der gaaer gjennem Naturen. Selv i Lyrens Fald med den dalende Grif (vultur cadens) og i Svanens tungfindige Neddykken i Himmelstybet (de to skønneste Bisymboler i Poesiens Sphære) ses vi fra hinnt Romantikens Standpunkt en veemodig Bekræftelse paa, hvad vi med ydmig Resignation maae erkjende, at det ligesaalidt er Verdens Poesie som dens Philosophie alene, der kan frelse den i Kampen lige som forstenede Alverden. Hvad der i denne Anstuelse kunde synes at savne Gjenklang i den

livsfriFFE groFFE VerdensanskuLSE, kunde maaske dog bringes i Samklang dermed ved Grindingen om hin mythiske Sagnrost, der med Bebudelsen af "den store Pans Dod" toner dybt og smerteligt gennem Oldtiden.

IV.

Hercules - Gruppen.

Gen middelbar = guddommelig Hovedkæmpe er der endnu i den endelige Verden: Guddomsaandens Manifestation i Villien, den moraliske Kraft, den himmelske Hercules, der tillige fremtræder som Frihedens udødelige Kæmpe. Hævet til Stjernerne, omstifter enhver Hedenoldsmythe sin jordiske = begrænsede Natur og bliver saaledes først sand aandelig og universellsymbolisk. Firmamentets Herakles er, som Orion og Perseus, een af de største Heroer i Verdenskampen, og staar i sin Middelbarhed allernermest ved den absolute Idees Repræsentant i Verdenssymbolot. Han tager selv Deel i den umiddelbare Kamp mod det Dæmoniske: han stemmer mægtig sin Kæmpesod mod den nordlige Drage; dog han styrter og vender i Faldet ligesom lyttende sit Hoved mod Slangebærerens (Ophiochus). Det store omstyrte Heraklesbillede blandt Stjernerne er vistnok een af de meest betydningsfulde og dybest grebne Hieroglypher i Verdenssymbolot. Synet af den saaledes kuldkaftede Villiekraft ydmyger og knuser den stolteste Selvfoelse, men henpeger tillige paa den Tilværelsens aandelige Pol, hvorved Kæmpen kan standses i Faldet og hvile det synkende Hoved. Her ere vi ved Genheds-Punktet i den ellers grændselos forvildende Mangfoldighed; her standse vi ved Hovedfiguren i det himmelske Grottek-Malerie.

V.

Ophiochus (Serpentarius, Slangebæreren eller Slangeholderen).

Sætte blot ved sin Størrelse, men fornemmelig ved sin høist betydningsfulde Stilling og Omgivelse, hævder dette Stjernerbillede sin Plads, som Himmelkuppel-Maleriets

Centralfigur (i en høiere Naturs Orden) hvorom den hele Mangfoldighed af Billedgrupper ligesom ordner og bevæger sig. Ophiochus staer opreist mellem begge de ydre Verdens-Poler, ikke blot som Tilværelsens, men som den absolute Verens, det aandelige Universums, Middelpol. Som Orions store Modbillede paa Verdens-Ekvatoren, er han, med hin kæmpende Skikkelse, henstillet lige fjern fra Legemverdnens physiske Poler, som en høiere Naturs Kæmper mod den i Slangeskikkelsen afbildede Dæmonmagt. Ophiochus opstiger først, naar Orion i sin Kamp mod Himmelthyren, ligesom overvældet og tilbagetrængt af Naturnedvendighedens Magt, synker tilbage i Himmelrummet. Ophiochus er Sommerens Stjernheros, som Orion var Vinterens; men med al sin Storhed og Betydning fremtræder han for Jordbeboernes Øje i sin dybere Himmelsphære med en tilsyneladende mindre Glæds, end Orion. Her finde vi den synkende Verdensfornufts, for Erkendelsen mindre glimrende, og derfor i sin Høihed og Dybde mindre klart anskuelige Modbillede. Det henpeger mærkelig paa Forestillingen om Guddomsåandens evige Manifestation i sit eget Billede. Verdens-Ekvatoren gaaer igennem Himmelheltens Bryst, der ligesom selv ydmyger sig i sin Storhed, mens han dog er henstillet som Universlivets underste Bevæger og Hjørne. Her paatrænger sig Forestillingen om Kærlighedens Helt, hvis Hjerte, som Universets Middelsol, (i en høiere Betydning, end Orion) fremlyser i alle Verdners Middellinie. De gamle Græker saae i Ophiochus ligesom med en mærkelig Anelse deres lægende og frelsende Guddom (Æsculap), og naar den christelige Lævsankuelse her forener sig med Hedningens Stjernebetragtning, er det dog det samme Billede, der med dunklere og klarere Lys, med mindre og større Bevidsthed, aabenbarer sig for Menneskaanden gennem de forskellige Tider. Saaledes betegner Ophiochus i Stjernesymbolet endnu hin ophoiede Æsculap, den store himmelske Universlege. Med den evige Retfaerdigheds Vægtskaal ved sin Side træder han, uden at agte paa Cerberus-Uhyrets Hundeglam, Skorpionens dæmoniske fjendtlige Verden under Fodder, og selv vaabenlos kuer han den store Verdensslange, medens Alteret Cher vel Naturtilbedelsens og den eansidige Forstands, den i Materien fængslede Phantasies og den vildfarende Gelethes Afgudsalter) ligger omstyrret under Skorpionens betvungne Sphære. Hvad Ophiochus ligesom hvisker den styrte Himmel-Herales i Øret, minder ikke blot om den store Hemmelighed, Odin i

den nordiske Mythe hvilfer sin Son Balder i Øret paa Baaret, men bliver os i dette Billede af Verdenssymbollets Grundidee det Allivets Ord selv, som løser Silværelsens Gaade og gjennem den luttrede Billies Organ udbreder det evige Hjerteliv gjennem alle Sphærer. Kalken (Crater) og Thukommelsens Fugl (Ravnne *) paa Hydraens Ryg vil jeg her blot pege paa som mulige Bisymboles til den store Slangebetvingers Sphære, hvorved det Dæmoniske i Silværelsen i dets tredie Slangerod middelsbart betvinges af den samme aandelige Centralkraft, der fuer Middelslangen og gjennem det tilhvisstede Befrielsens Ord bevæger Herkulsfoden mod den nordlige Drage.

Dog uden videre at udvise denne Symbolismes Enkeltheder, ville vi her standse ved dens opheiede Hovedfigur. Efter Ophiochus dreier sig, ifølge Billedernes Stilling, i en højere Naturs Orden, end Legemverdnens Bevægelse om Orion, det hele Univers (fra Øst mod Vest). I hans mærkelige Stilling er hans oplostede Armer vendt fremad ligesom til Verdensdagenes Ende, til Fulddannelsens Aftenrøde og Forklarelsens Verdner, til Hostens Ax (Spica) i den jomfruelige Seraphs (Den himmelske Astreas) Haand og til Tvillingernes Kjærlighedsbrige. Kun til disse Grundtræk knyter sig den her meddeleste Ansuelse. Den fremtræder ikke med Fordring paa større objectiv Gyldighed, end den poetiske Mythefortellers Hypothes, der i den største af alle Billedbøger helst vil see og læse den Sandhed, hvorm alle Himle synes ham at vidne.

---

*) Enfr. Mythen om Odins Ravn.

